

Cautio Judicialis Prælatorvm, Ecclesiasticorum & Regularium

Dript, Laurentius a

Neuhaus, [1684]

Art. 1. Explicatio verborum Summarie, de plano, simpliciter, sine strepitu
& figura judicij. Sola rei veritate inspecta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63260](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63260)

SECTIONIS PRIMÆ

ARTICVLVS I.

*Explicatio Verborum. Summa-
rie. De plano. Simpliciter. Sine strepitu
& figura iudicij, solarei veritate
inspecta.*

Clement. de verb. Signification.
cap. 2. pro solutione hujus du-
bij & explicatione supra alla-
torum verborum. Sæpè inquit, contin-
git, quod causas committimus, & in earum
aliquibus simpliciter & de plano, ac sine
strepitu & figura iudicij, procedi manda-
mus: de quorum significatione verborum
à multis contenditur, & qualiter procedi
B debe-

2 CAUTIO JUDICIALIS

debeat, dubitatur. Nos autem dubitationem hujusmodi (quantum nobis est possibile) decidere cupientes, hac in perpetuum valitur a constitutione sancimus, ut Index cui taliter causam committimus, necessarium libellum non exigat, litis contestationem non postulet, tempore etiam feriarum necessitates hominum inductarum à jure procedere valeat: amputet dilationum materiam, litem quantum poterit faciat brevior, exceptiones appellationes dilatorias, & frustratorias repellendo: partium advocatorum, & procuratorum contentiones & jurgia, testiumque superfluam multitudinem, refranando. Non sic tamen Index litem abbreviet, quin probationes necessarias & defensiones legitime admittantur. Citationem verò, ac præstationem Juramenti de calumniâ vel malitiâ, si ve de veritate dicenda ne veritas occultetur, per commissionem hujusmodi, intelligimus non excludi.

In

In quibus verbis Pontifex, quid illa verba *simpliciter, de Plano &c.* Simul sumpta significant explicat, quid autem singula in particulari seorsim sumpta importent, non determinat. Et bene hic notanda verba, *quantum nobis possibile est*, per quæ indirectè innuitur, in hoc processu summario, aliqua occurrere, quæ difficulter explicari valeant; sed prudentis & intelligentis Judicis arbitrio relinqui debeant. Occurrentes enim in processu summario circumstantiæ, aliquando Judicem, Justitiæ Zelatorem, & sufflaminum litis osorem inducunt, & quodammodo urgent, ut litem abbreviet, & exceptiones frustratorias, tanquã ad veritatis manifestationem non necessarias amputet, & elidat; aliquando ea, quæ alias ad summarium non requiruntur, sed ad ordinarium processum spectant, non amopotelandæ litis, sed veritatis

B 2

cogni-

cognitione, propter Advocatorum *sub*
 technas admittere debeat, ne appella- *ac*
 tionibus occasionem præbeat, & se ip- *Im*
 sum confusione exponat. Quare in his *to*
 certum quid determinare, moraliter *qu*
 impossibile est. *sub*

Hinc optime *Mevius p. i. decis. 188. ter*
 • *Pertinet, ait, in summarijs, ad Iudicis ar-* *ma*
bitrium que sine pro cognitione necessaria ad
determinare. Igitur ad particularia de- *&*
scendendo, simpliciter juxta Gloss. ad cap. sim
sepè contingit, idem est quod sine plica vel qu
involutione Ascan. Tambur. in praxi crim. rie
Abbat. q. 3. n. 12. Clausula summarie, ait, qui
id proprie significat, ut que ad Iudicij vim, ido
atq; essentiam spectant, solum requirantur, *nu*
nur, nec citentur rei ad testium juramenta 8.
 • *videnda, nec testium examinatorum, ac qu*
 • *informatiorum seu capitulorum copia il-* *sub*
 • *lis detur, per ea que docent Felin. in cap. pit*
dilecti filij n. 2. de judic. Particula simpli- *ba*
citer, non tollit ordinem Iudiciarium & *&*
sub.

um *substantialia iudicij sed tantum dilationes*
 illa *ac perniciosas subtilitates.* Ita Alex. de
 ip. Imola. Oldra. Panorm. Card. Tusch.
 his tom. 7. concl. 887. n. 2. *summarie in-*
 ter *quit, idem est quod summa, id est brevis, ut*
summatim illud dicatur, quod fit brevi-
 88. *ter.* Et concl. 890. n. 22. *verbum sum-*
 ar. *marie importat breviter & summarie,*
 ria *additq; num. sequenti, quod simpliciter*
 de. *& summarie idem important.* Sicut &
 ap. *sine figura iudicij importat per se omnia,*
 vel *quæ important omnia simul: Summa-*
 im. *rie simpliciter & de plano sine strepitu & si-*
 nit, *gura iudicij.* Quia ex istis verbis ultimis,
 im. *idem effectus consequitur.* Idem ibid.
 in- *num. 28. Marant. in suo spec. p. 4. dist.*
 ata *8. n. 10. possem, hic inquit, congruenter*
 ac *querere sigillatim de singulis scil. de verbo*
 il- *summario, de verbo simpliciter & sine stre-*
 ip. *pitu, & sic de singulis, tamen quia ista ver-*
 li- *ba sunt plenè declarata, per Gloss. & Card.*
 & *&c. ideo ad dicta per eos me remitto.* Ex

6 CAUTIO JUDICIALIS

contextu autē cap. *sapè contingit* patet Pontificem, non ponere vim in singulis verbis sigillatim, sed simul sumptis, quare illis separatim explicandis immorari superfluum est. Maxima autem energia est in illis verbis, *sine strepitu & figura iudicij* nec non in his, *sola rei veritate inspecta*, quæ ea propter paulo accuratius explicanda sunt.

Per verba ergo, *sine strepitu & figura iudicij* censetur relaxatus omnis ordo Judiciarius, adeoq; est tantæ importantiæ, ut faciat causam *summariam* in qua procedi possit, omissis omnibus substantialibus, Judiciorum & omni ordine iudicij, adeo quod sola solemnitas Juris gentium, servari debeat, Marant. p. 4. dist. 8. n. ii. Non requiritur proin libellus formalis in scriptis, sufficitq; petitio solo verbo facta, & per Notarium ad acta redacta, eo quod talis petitio sit de jure naturali, ideoq; omitti

omitti non possit. Idem ibid. n. 12. imo potest ab articulis incipi, habebuntq; illi locum petitionis n. 18.

Nec secundo tenetur Judex vigore hujus clausulæ, servare ferias ob necessitatem hominum inductas, scilicet tempore Vindemiarum & messium, benè tamen ob honorem Dei, vel sanctorum, institutas. *Gloss. ad cap. sæpè contingit verb. Feriarum.*

Tertio vigore dictæ Clausulæ, non requiritur litis contestatio & actus qui in Judicijs ordinarijs post litis contestationem sequitur, in summarijs habet vim litis contestationis.

Quarto tenetur Judex causam brevviare, & dare breviores dilationes, & amputare frustratorias exceptiones, *cap. sæpè, & gloss. ibid.*

Quinto non requiritur publicatio sententiæ, habetq; sibi imputare litigans, quod non petit publicationem,

8 CAUTIO JUDICIALIS

quâ denegata appellare potest; si non
petat valet sententia in summarijs. *Ma-
rant. ibid. n. 22. & 23.*

Sexto nec requiritur conclusio, sed
est in electione Judicis, an velit illam
facere, vel non *idem ibid.*

Septimo in summarijs potest Judex
incidens cum principali decidere, nec
tenetur super casu incidenti prius pro-
nuntiare. *ibid. n. 26.*

Octavo & ultimo, potest Judex vi-
gore hujus clausulæ, etiam post con-
clusionem interrogare partes & testes,
non solum ex officio, verum etiam ad
partis instantiam. *Gloss. ad cap. sæpè con-
tingit verb. interrogabit.*

Clausula verò, *sola rei veritate inspe-*
ctâ plus importat, quam omnes aliæ si-
mul, adeo, ut per illam censeantur sub-
latæ omnes solemnitates Juris positivi.
*Felin. in c. olim X. 26. de accus. ad cap. di-
lecti X. 6. de iud. verb. subtiliter. Subtili-*
tates

non tates in causis ecclesiasticis, inquit, reprobandas esse, quia hujusmodi subtilitates ad pernitiam revertuntur, cum enim de bona fide agitur, de apicibus Iuris non est disputandum. Proinde vigore hujus clausulæ, omnia importantis, quæ importat clausula sine strepitu & figura Iudicij, Judex potest procedere, ut Deus, qui soli veritati innititur. *Aut. de Butr. Alexand. &c.* admittere testes infames, & alias de jure civili reprobatos, quod tamen non potest, si illa formalia sola rei veritate inspecta omittantur. *Abb. in c. dilecti.* Sententiam definitivam in stando ferre, non sedendo pro tribunali, si enim id fieri possit vigore clausulæ, sine strepitu & figura Iudicij, juxta *text. in d. clement. sæpè*; multo magis vigore hujus clausulæ, quæ est majoris importantiæ. *Marant. ubi sup. n. 33.* Insuper potest Judex vigore hujus clausulæ contra contumacem, etiam lite

non contestata procedere ad definiti-
 vam, *Felin. in c. olim de accus.* sententi-
 tamen in summarijs æq; ac in ordina-
 rijs in scriptis ferri debet. *Abbas in*
Albericus Felin. in princ. de test.

His pro explicatione verborum
simpliciter de plano &c. necessario præ-
 suppositis *Glossa ad cap. sæpè conting.* Cle-
ment. 2. de verb. signif. non contemnen-
 dum dubium movet, an scil. si illa
 omnia verba non jungantur, sec-
 commissio ponatur, ut sit vel tantum
simpliciter & de plano, vel tantum *absq;*
strepitu vel *de plano absq;* *strepitu* vel *sim-*
strepitu & figura, ita ut aliquod horum
 tantum ponatur, an in tali casu, sit lo-
 cus huic constitutioni? Et respondet
 in tali casu constitutionem, secundum
 omnem sui partem non habere lo-
 cum, præsertim si omittatur clausula,
sine figura iudicij cum ut dictum est, per
 illam omnis ordo & processus Judicia-
 rius

rius tollatur. Et horum ratio est, quod
tales commissiones exorbitent à jure
communi, adeoq; nisi id expresse post
se trahat intentio committentis, de fa-
cili admittendæ non sunt. Et optime
ad hoc propositum notat *glossa ad cap.
20. de heret. in 6.* quod si committens,
det potestatem procedendi simplici-
ter, de plano & sine Judiciorum strepi-
tu, omittens sine judiciorum figura, in
tali casu tenetur Judex vel Commissa-
rius servare ordinem Judicium, in
libelli oblatione, in exceptionibus, di-
lationibus, litis contestatione, Jura-
menti & testium receptione, senten-
tiæ prolatione & aliis. Quæ tam à
committente, quam Judice commissi-
onis, benè observanda sunt.